

Metodický pokyn
k realizaci odborné studentské praxe
na pracovištích OSPOD
v rámci Středočeského kraje

2/2014

Krajský úřad Středočeského kraje
Odbor sociálních věcí, Oddělení sociálně-právní ochrany dětí 2014

aktualizace 2020

- I. Kritéria výběru studentů**
- II. Smlouva o zajištění praxe**
- III. Rozsah a obsahová náplň praxe**
- IV. Kontakt a jednání studenta s klientem**
- V. Nahlížení do spisové dokumentace**
- VI. Mlčenlivost a BOZP**

Úvod

Odborná praxe je nedílnou součástí přípravy pro výkon profese sociálního pracovníka a její kvalita přímo závisí na dobré partnerské spolupráci škol, orgánů sociálně-právní ochrany dětí a samotných studentů.

Smyslem odborné praxe je poskytnout studentům a budoucím sociálním pracovníkům reálný náhled na ucelenou agendu praktického výkonu sociálně-právní ochrany na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností.

Krajský úřad Středočeského kraje **vnímá odbornou praxi jako nezbytnou a důležitou součást praktické odborné přípravy** v systému vzdělávání budoucích sociálních pracovníků.

Legislativně je odborná praxe studentů v rámci agendy sociálně-právní ochrany dětí ukotvena ve Vyhlášce č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o SPOD, Příloha č. 1, kterou se zavádějí do činnosti orgánů SPOD standardy kvality. Ty stanovují v kritériu 5e možnost, aby studenti vyšších odborných škol, či vysokých škol mohli absolvovat odbornou praxi a to na základě smlouvy a po náležitém proškolení.

Krajský úřad Středočeského kraje jako metodický orgán doporučuje orgánům sociálně-právní ochrany dětí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje (dále jen „OSPOD OÚ ORP“), aby na svých pracovištích **studentskou praxi umožňovaly a vytvořily vhodné podmínky pro její realizaci** tak, aby přítomnost studenta nemusela být vnímána jako obtěžující a nadbytečná zátěž pro sociálního pracovníka, a současně byly při její realizaci v dostatečné míře chráněny zájmy a práva cílové skupiny, se kterou OSPOD pracuje.

Studentská praxe musí být realizována v souladu se **Standardy kvality výkonu sociálně-právní ochrany OSPOD**.

I. Kritéria výběru studentů

Krajský úřad Středočeského kraje jako metodický orgán OSPOD doporučuje v této souvislosti OSPOD OÚ ORP Středočeského kraje, aby umožnily studentskou praxi pouze studentům těch škol, jejichž obory se vztahují k problematice **sociální práce**.

Pro výběr studentů, resp. studijních programů příslušných škol, lze podpůrně využít vzdělávací programy definované v ustanovení § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o sociálních službách hovoří o předpokladech pro výkon sociálního pracovníka na základě absolvovaných studijních oborů:

- a) *vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na **sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost**;*
- b) *vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na **sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu.***

Pracovištím OSPOD se proto doporučuje zúžit výběr studentů pro realizaci praxe na ty, kteří se vzdělávají na vyšších odborných školách a vysokých školách v oborech, které bezprostředně s výkonem sociálně-právní ochrany souvisí (*v textu vyznačeno tučně*).

Přednostně by měli být přijímáni studenti motivovaní, projevující opravdový zájem o problematiku sociálně-právní ochrany dětí.

II. Smlouva o zajištění praxe

Před uzavřením smlouvy o zajištění praxe zpravidla osloví student příslušné pracoviště OSPOD s žádostí o umožnění praxe (např. osobně, elektronicky, dopisem), s požadavkem na její rozsah a termín realizace.

Jestliže se kompetentnímu pracovníkovi OSPOD odpovědnému za výkon SPO (zpravidla vedoucí odboru) jeví realizace studentské praxe v požadovaném termínu jako možná, sjedná si se studentem osobní schůzku za účelem osobního pohovoru zaměřeného na dosavadní znalosti studenta o problematice sociálně-právní ochrany včetně zájmu a motivace studenta realizovat praxi na jím zvoleném pracovišti OSPOD. Student je zároveň seznámen s podmínkami a průběhem praxe na daném pracovišti v souladu se Standardy kvality výkonu SPOD.

V případě oboustranné dohody o umožnění praxe na příslušném pracovišti OSPOD podá písemnou žádost o umožnění praxe (viz příloha č. 1) a poté je kontaktován s personálním oddělením úřadu, které je kompetentní připravit a uzavřít smlouvu o zajištění praxe mezi OÚ ORP a školou případně studentem (viz příloha č. 2). Navrhovatelem smlouvy je OSPOD, který v ní stanoví obsah a průběh praxe.

Součástí smlouvy musí být rovněž určení zodpovědného pracovníka OSPOD za průběh a realizaci praxe. O uzavření smlouvy je ze strany personálního oddělení úřadu spraven vedoucí odboru, či jiný odpovědný pracovník za výkon SPOD.

Po uzavření smlouvy si student s příslušným pracovníkem (vedoucí odboru, odpovědný pracovník za praxi) domluví podrobnosti ohledně jeho nástupu na praxi.

Je nezbytné, aby mezi školou a OSPOD probíhat zpětná vazba o průběhu praxe, s tím, že osoba za praxi odpovědná (např. vedoucí odboru, vedoucí oddělení SPOD) následně po jejím ukončení vypracovává pro potřeby školy hodnocení studenta a průběhu praxe.

Upozornění metodického orgánu KÚSK:

- Student neuzavírá pracovně právní vztah s OÚ ORP ve smyslu Zákoníku práce.
- Důrazně doporučujeme zkoumat skutečnou motivaci studenta a přijímat ke studentské praxi osoby plnoleté, svéprávné a bezúhonné.

III. Rozsah a obsahová náplň praxe

Požadavky na **rozsah praxe** jsou u jednotlivých škol rozdílné. Rozsah odborné praxe je na jednotlivých úřadech různý, přesto metodický orgán doporučuje zvážit časové možnosti úřadu tak, aby nebyl její realizaci ochromen chod OSPOD a v důsledku snížena kvalita výkonu sociálně-právní ochrany.

Doporučuje se přesně časově vymezit maximální délku stáže **v nejdelším rozsahu – 3 měsíce**. Ve smluvním ujednání mezi OSPOD a školou bude potom přesně specifikována celková délka praxe a časový rozsah praxe.

Obsahem praxe by mělo být seznámení studenta s výkonem sociálně-právní ochrany na úrovni obecního úřadu obce s rozšířenou působností, náplní práce jednotlivých zaměstnanců vykonávajících SPOD, seznámení s pracovištěm OSPOD a strukturou řízení, seznámení se způsobem vedení spisové dokumentace o dětech včetně pomocných administrativních prací, které jsou při zajišťování SPO vykonávány.

Odborná studentská praxe by zásadně měla vést k praktickému ověření teoretických poznatků získaných v rámci studia.

Obsahová náplň praxe:

- seznámení se s organizační strukturou úřadu a s celkovým chodem OSPOD, se zaměstnanci vykonávající SPOD, s pracovní náplní jednotlivých specializací (sociální pracovník, kurátor pro děti a mládež, specialista pro náhradní rodinnou péči, specialista na problematiku dětí týraných a zneužívaných) apod.,
- seznámení se s vedením spisové dokumentace (obsah a rozsah vedené dokumentace na OSPOD), správním řízením v oblasti SPO a ostatními administrativními úkony apod.),
- seznámení se s výkonem SPO v těchto oblastech:
 - jednání s klienty na pracovišti OSPOD – náslechy (za podmínek viz níže);
 - sociální šetření v rodinách (za podmínek viz níže);
 - návštěvy dětí umístěných v ÚV a ZDVOP (pokud to pracoviště umožňuje);
 - soudní jednání – veřejná opatrovnická řízení;
 - vyhodnocení situace dítěte a jeho rodin;
 - tvorba individuálního plánu ochrany dítěte;
 - ukládání a rozsah ochranných a výchovných opatření;
 - umístování dětí mimo biologickou rodinu;
 - systém náhradní rodinné péče a proces jejího zprostředkování;
 - postupy OSPOD a naplňování Standardů kvality SPO apod.

IV. Kontakt a jednání studenta s klientem

Student se účastní pohovoru sociálního pracovníka s klientem **pouze se souhlasem klienta**. Doporučuje se souhlas klienta s účastí studenta ošetřit písemnou formou (viz příloha č. 4).

Student se účastní sociálního šetření v rodině klienta, vždy pouze za účasti sociálního pracovníka a po písemném souhlasu klienta před vstupem studenta do bytu klienta (viz příloha č. 5).

Student se účastní, v případě, že to podmínky pracoviště OSPOD umožňují, služebních cest spolu se sociálním pracovníkem, který navštěvuje děti umístěné v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, školských a zdravotnických zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody apod.

Upozornění metodického orgánu KÚSK:

K účasti studenta při kontaktu a jednání sociálního pracovníka s klientem musí být v zásadě realizována tak, aby jeho **přítomností nebylo narušeno bezpečné prostředí klienta se zvláštním zřetelem na potřeby dítěte a ochranu jeho práv a zájmů**.

Přítomnost studenta se nesmí stát nepřiměřeným rizikem vedoucím k narušení důvěry mezi sociálním pracovníkem a klientem.

Účast studenta na jednání s klientem nesmí ohrozit či zmařit účel a smysl poskytované sociální práce a intervence.

Z těchto důvodů je proto možné, aby při jednání sociálního pracovníka s klientem za účasti studenta se souhlasem klienta byl student požádán, aby jednání opustil s tím, že další komunikace již probíhala pouze za účasti sociálního pracovníka. Takový postup je na místě, jestliže sociální pracovník (nebo sám klient) vyhodnotí další situaci jako riziko ohrožení bezpečného prostředí.

V. Nahlížení do spisové dokumentace

Do spisové dokumentace vedené OSPOD **nemá student** vykonávající odbornou praxi ve smyslu ustanovení § 55, odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, **možnost nahlížet**.

Metodický orgán doporučuje pracovištím OSPOD, aby si pro odborné praxe vytvořili **vzorovou spisovou dokumentaci** typu Om/Nom, případně spis vedený pro účely náhradní rodinné péče a správní spis.

Způsoby tvorby „vzorové“ spisové dokumentace OSPOD:

- vytvoření kopie již uzavřeného a vyřazeného spis Om (Nom) v níž budou „začerněny“ či jiným způsobem znečitelněny údaje o osobách, které by mohly následně vést k jejich identifikaci;
- vytvoření fiktivního spisu (včetně údajů o osobách v něm uvedených), který bude obsahovat všechny důležité dokumenty a součásti spisové dokumentace jež zpravidla obsahuje běžný spis Om (Nom).

Studentům jsou v průběhu praxe předkládány ke studiu **pouze upravené vzorové dokumentace**, při kterém se student seznámí s vedením spisu, jeho strukturou a obsahem včetně práce sociálního pracovníka s ohroženým dítětem v evidenci OSPOD.

Student se při studiu dokumentace seznámí s obsahem vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a podobou individuálního plánu ochrany dítěte.

Na vzorové spisové dokumentaci si může student sám vyzkoušet a ověřit zpracování záznamu ze šetření, protokolu z jednání s klientem, vypracování vyhodnocení i tvorbu individuálního plánu ochrany dítěte.

VI. Mlčenlivost a BOZP

Závazek mlčenlivosti (viz příloha č. 3) podepisuje student před nástupem na praxi na personálním oddělení a následně při nástupu na praxi.

Bez poučení o povinnosti mlčenlivosti není možné, aby student na praxi nastoupil.

Nutnou součástí odborné praxe studenta tvoří **proškolení v bezpečnosti, ochraně zdraví při práci a požární ochraně**, které zajišťuje personální oddělení OÚ ORP, resp. jiné oddělení, které má tuto agendu v gesci.

Doporučené vzory užitých formulářů – přílohy

Příloha č. 1 – Žádost o umožnění praxe na OSPOD OÚ ORP - vzor

Žádost o umožnění praxe na OSPOD OÚ ORP

Adresa úřadu:

V Praze dne *15. ledna 2015*

Žádám Vás o umožnění absolvování odborné praxe na oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), v termínu od *15. února 2015* do *25 února 2015*, a to každé pondělí a čtvrtek v rozsahu 6 hodin denně.

Jméno a příjmení studenta:

Datum narození

Trvalý pobyt:

Student školy:

(uvést název školy, adresu, obor studia a studijní program, ročník studia)

Kontakty:

telefon:

email:

Děkuji.

.....
podpis studenta

Příloha č. 2 – Návrh smlouvy o výkonu odborné praxe studenta – vzor

Návrh smlouvy o výkonu odborné praxe studenta

Smluvní strany:

název školy

zastoupená

*jméno a příjmení osoby zastupující školu při uzavírání smluv o praxi
(dále jen škola)*

a

OÚ ORP

název příslušného úřadu

zastoupeného

*jméno a příjmení osoby zastupující úřad při uzavírání smluv o praxi
(dále jen organizace)*

Účastníci této smlouvy se na základě platných právních předpisů dohodli takto:

I.

Organizace se zavazuje umožnit ve svých budovách, které slouží jako místo výkonu práce jejích zaměstnanců, výkon odborné praxe *Jana Nováka, nar. 1.1.1970, bytem Široká 29, Praha 1, studenta VOŠSP Jasmínova. (dále jen student)* Výkonem odborné praxe se rozumí seznámení studenta s pracovní činností daného odborného úseku (odboru, oddělení), účast studenta při jednodušších pracovních úkonech a pomocné administrativní práce dle potřeb organizace.

II.

Odborná praxe studenta bude realizována na pracovišti orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD“) - *uvést adresu úřadu - pracoviště OSPOD OÚ ORP, a to*

v době od do v celkovém rozsahu hod.

(v případě, že bude odborná praxe uskutečňována i mimo pracoviště OSPOD je nezbytné tato místa označit v dohodě)

Praxe bude realizována v pracovní době zaměstnanců Městského úřadu XY , dle pracovního řádu.

III.

Škola se zavazuje:

- stanovit zaměření odborné praxe a její náplň, při tom musí vzít v úvahu možnosti organizace a délku výkonu odborné praxe;
- určit zaměstnance školy odpovědného za průběh praxe a styk s organizací;
- zajistit kontrolu výkonu praxe odpovědným zaměstnancem školy.

IV.

Organizace se zavazuje:

- určit zaměstnance odpovědného za průběh odborné praxe a styk se zástupcem školy;
- proškolit studenta z předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- umožnit zaměstnanci školy odpovědnému za průběh praxe přístup na pracoviště, kde je praxe vykonávána;
- vypracovat zprávu, ve které zhodnotí průběh a výsledky odborné praxe studenta.

V.

Student se zavazuje:

- docházet včas a řádně připraven na pracoviště, neodcházet před koncem stanovené pracovní doby;
- pracovat svědomitě a řádně podle svých sil, znalostí a schopností;
- řídit se pokyny odpovědných zaměstnanců organizace;
- nenarušovat chod pracoviště, dodržovat právní předpisy a vnitřní předpisy organizace, včetně zásad BOZP, se kterými byl seznámen.

VI.

Odpovědný zaměstnanec školy:

Odpovědný zaměstnanec organizace:

Zaměření a cíle praxe studenta:

Seznámení s prací zaměstnanců OSPOD (OÚ ORP), seznámení s pracovištěm.

Praktické ověření teoretických poznatků nabytých ve škole.

VII.

V případě, že škola nebo student nesplní některou z povinností stanovených touto smlouvou, má organizace právo od smlouvy odstoupit.

VIII.

Tato smlouva je sepsána ve třech vyhotoveních, z nichž každá smluvní strana obdrží po jednom vyhotovení.

V Praze dne

.....
zástupce školy

.....
zástupce organizace

.....
student

Závazek mlčenlivosti pro studenty odborné praxe

Jméno a příjmení studenta:

Termín praxe:

Vysílající škola (*název a adresa školy*):

Student se zavazuje:

- a) zachovávat úplnou mlčenlivost ve smyslu § 57 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a § 100 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a o bezpečnostních opatřeních pro zajištění náležitého zabezpečení osobních údajů podle čl. 5 odst. 1 písm. f) nařízení EP a Rady (EU) 2016/679 o ochraně osobních údajů schváleného zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, a dále o všech skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany, nebo v přímé souvislosti s tím, seznámil během své praxe, zvláště pak o všech informacích týkajících se klientů, jejich osobních údajů, zdravotního stavu, majetkových poměrů atd.
- b) zachovávat mlčenlivost definovanou v bodě a) i po skončení praxe na SPOD OÚ ORP;
- c) zachovávat mlčenlivost o:
 - informacích získaných z porad a setkání oddělení SPOD OÚ ORP..., především o skutečnostech týkajících se dalších absolventů odborné praxe na oddělení SPOD OÚ ORP;
 - informacích týkajících se svěřených podkladů a právních dokumentů;
 - informacích o spolupracujících organizacích apod.
- d) neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o organizaci bez dohody s tajemníkem úřadu, v případě zájmu sdělovacích prostředků je povinen odkázat je na tajemníka organizace, či mluvčího Odbor vnějších vztahů a komunikace OÚ ORP;
- e) chránit veškerou dokumentaci organizace před zneužitím;
- f) dodržovat platné obecně závazné právní předpisy v oblasti bezpečnosti práce, požární ochrany, hygieny a vnitřní předpisů OÚ ORP.

Student bere na vědomí:

- a) že je touto mlčenlivostí vázán vůči všem dalším organizacím a osobám, výjimku tvoří situace, kdy je každému občanu uložena ze zákona oznamovací povinnost, v takovém případě je doporučena konzultace s garantem praxe;
- b) že mlčenlivost nezaniká ukončením absolvované praxe studentem;
- c) že pouze vedoucí OSPOD, či jiná nadřízená osoba, může rozhodnout o tom, která z informací může být uvolněna a komu poskytnuta, týká se například informací pro školení, semináře, diplomové práce apod.,
- d) že porušení výše uvedených zásad může být důvodem k ukončení praxe studenta na SPOD OÚ ORP.

Student svým níže uvedeným podpisem stvrzuje, že byl seznámen s pracovními podmínkami na *pracovišti* OSPOD Městského úřadu....., s předpisy BOZP, s pracovním a organizačním řádem a dalšími právními předpisy vztahujícími se k organizaci, průběhu a náplni odborné praxe a že bude dodržovat v průběhu i po skončení praxe výše uvedené závazky.

V Praze dne:

.....
podpis studenta

Příloha č. 4 – Souhlas zákonného zástupce nezletilého dítěte, či osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte, s přítomností stážisty při pohovoru s pracovníkem OSPOD OÚ ORP - vzor

Souhlas zákonného zástupce nezletilého dítěte,
(jiné osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte)
s přítomností studenta odborné praxe
při jednání s pracovníkem OSPOD OÚ ORP

Já,, nar., zákonný zástupce/ osoba odpovědná za výchovu nezletilého....., po provedeném poučení ze strany zástupce OSPOD **souhlasím s přítomností studenta odborné praxe** při pohovoru s pracovníkem OSPOD OÚ ORP.

V Praze dne

.....
podpis zákonného zástupce nezletilého dítěte
(osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte)

Příloha č. 5 – Souhlas zákonného zástupce nezletilého dítěte, či jiné osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte, s přítomností studenta při návštěvě sociálního pracovníka OSPOD v místě jeho bydliště - vzor

Souhlas zákonného zástupce nezletilého dítěte
(jiné osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte)
s přítomností studenta odborné praxe
při návštěvě sociálního pracovníka OSPOD OÚ ORP

Já,, nar., zákonný zástupce/ osoba odpovědná za výchovu nezletilého....., po provedeném poučení ze strany zástupce OSPOD

souhlasím s přítomností studenta odborné praxe

při návštěvě sociálního pracovníkem OSPOD OÚ ORP pana/paní

v místě mého bydliště na adrese

.....

Já,, nar., zákonný zástupce/ osoba odpovědná za výchovu nezletilého XY, nar., souhlasím s přítomností stážisty při návštěvě sociálního pracovníka OSPOD OÚ ORP paní/ pana.....v místě mého bydliště na adrese

V Praze dne

.....
podpis zákonného zástupce nezletilého dítěte
(osoby odpovědné za výchovu nezletilého dítěte)

Hodnotící formulář absolventa odborné praxe na OSPOD

Jméno a příjmení studenta:

Termín praxe:

Vysílající škola (název a adresa školy):

Hodnocení:

Okruhy, na které by se mělo v textu hodnocení odpovězeno:

Co bylo náplní odborné praxe a jak probíhala?, úroveň znalostí a dovedností, schopnost aplikovat teoretické znalosti v praxi, dovednosti uplatňované v pracovních postupech a při používání přístrojů, nástrojů a dalšího vybavení pracovišť, přesnost, dochvilnost, dodržování pracovního řádu, dodržování hygienických zásad a BOZP, popř. dodržování ochranných pomůcek, ústní a písemný projev, komunikační zdatnost, zájem o daný obor, Schopnost splnit zadané úkoly, kvalita práce, spolehlivost, zájem o nové poznatky, schopnost vyvíjet vlastní iniciativu, tvořivost, adaptabilita, schopnost organizace práce, vztah k nadřízeným, schopnost týmové práce, kolegiální vůči spolupracovníkům, vztah ke klientům, umění přijímat kritiku, celkové zhodnocení studenta.

.....
pracovník organizace odpovědný za praxi

.....
vedoucí OSPOD